

Irodalmi figyelő / Literature reviews

ERDŐS László (2015): *Zöld hősök. A környezeti mozgalmak kiemelkedő alakjai Assisi Szent Ferencről Arnold Schwarzeneggerig.* – CSER Kiadó, Budapest, 263 pp.

Vajon mindenki tisztában van-e azzal, hogy mi a közös Charles Darwin, Porres-i Szent Márton és Wangari Maathai tevékenységében? Vajon mindenki ismeri-e Farley Mowat, Ingrid Newkirk és Richard D. Ryder életútját? Egyáltalán hallottunk-e már róluk? Ha ezeket a kérdéseket nekem tették volna fel néhány hónappal ezelőtt, akkor a következő válaszokat adtam volna: „Nem tudom! Nem ismerem! Részben!”. Ezekre a kérdésekre is választ kaphatunk Erdős László „*Zöld hősök. A környezeti mozgalmak kiemelkedő alakjai Assisi Szent Ferencről Arnold Schwarzeneggerig*” című könyvében. A szerző a címben szereplő „környezeti mozgalmak” kifejezéssel három irányzatot foglal össze: az állatvédelmet, a környezetvédelmet és a természetvédelmet. E három védelmi tevékenység közös gyökerekből táplálkozik, egymást kiegészíti és részben át is fed, ami azt is jelenti, hogy a közöttük feszülő ellentétek feloldhatók. Erre iskolapéldaként szolgálhat Jane Goodall, aki sikeres állatvédő, jeles környezet- és természetvédő is egyben.

A könyv több mint 250 oldalon keresztül közérthető módon, választékos stílusban mutatja be a környezeti mozgalmak kiemelkedő alakjait. A gondos leírások jobb megértését igényesen megválasztott illusztrációk, valamint hosszabb-rövidebb szövegdobozok is segítik. A terjedelmi korlátok miatt a könyvben szereplő névsor nem lehet teljes, a bemutatott személyek azonban kiválóan érzékeltetik a környezeti mozgalmak sokszínűségét, hiszen különböző országokból származnak, különböző utakat jártak be, mire lelkes állat-, környezet- és természetvédők ké váltak; vannak közöttük szegények és gazdagok, nők és férfiak, fiatalok és idősek, kétkezi munkások és politikusok, a szavak és gondolatok erejével harcoló filozófusok és mindenre elszánt aktivisták. Külön fejezet foglalkozik az emberekkel társalgó állatokkal, akik a szó szoros értelmében nem illeszthetők be a környezeti mozgalmak kiemelkedő alakjai közé, de intelligenciájukkal és személyiségükkel olyan mértékben hozzájárultak a társadalom véleményének formálásához, hogy mindenképpen meg kell róluk emlékezni. A szerző az esetek többségében bemutatja az illető személy életútját, kiemelve azokat az eseményeket, előadásokat, írásokat, könyveket és filmeket, melyekkel az adott kor környezeti mozgalmainak kiemelkedő alakjaivá váltak. A könyv túllép a szimpla életrajzszerű leírásokon, hiszen számos olyan fogalmat és kifejezést is tisztáz, amelyeket esetleg már hallhattunk, de pontos jelentésükkel nem mindig vagyunk tisztában. Ilyen a hagyományos mezőgazdaság, a Gaia-elmélet, a mélyökológia, az ökológiai ökonómia,

a 3R és a PETA is. A szerző a személyes véleményét sem rejti véka alá, a problémák megoldására kompromisszumos javaslatokat is tesz, vagy legalább felveti a megoldások mielőbbi megtalálásának szükségességét, sokszor olyan kényes témákat is érintve, mint az állatkísérletek, az állatok jogai, vagy az élővilág jóllétének, a tájban élő embernek és a gazdaságnak a viszonya. Ezzel elgondolkodtat, önmagunkba nézésre, véleményformálásra és cselekvésre készítet, s vitára sarkall.

Összességében egy kiváló képanyagú és tartalmú könyvet vehet kezébe az olvasó, amelynek írója választékos stílusról, rendkívüli olvasottságról, az élővilág iránti tiszteletről és szeretetről, valamint az irányába érzett aggodásról tesz tanúbizonyságot, s amelyet csak ajánlani tudok minden érdeklődőnek.

A könyv megvásárolható a könyvesboltokban, megrendelhető a Cser Kiadónál, valamint elérhető a szerzőnél.

Bátori Zoltán (Szeged)

BARTHA Dénes *et al.* (2015): *Magyarország edényes növényfajainak elterjedési atlasza.* – Nyugat-magyarországi Egyetem Kiadó, Sopron, 330 pp.

„Megjegyzem, hogy úgy Mező-Turról, mint Erdővidékről jóval több növényt közölhettem volna, de a közfajokat nagyrészt mellőztem, bár ezeknek teljes felsorolása is sok tekintetben indokolt. Vannak ugyanis esetek, mikor közfajok egyes vidékeken megritkulnak, vagy teljesen kimaradnak. Igen ritka pl. Mező-Turon a máshol közfaj számba menő *Agrimonia Eupatoria* s ugyanez mondható ugyanitt a fel nem sorolt *Scutellaria hastifoliá-ról* s a *Stenophragma Thalianum-ról*, melyek legtöbb helyen közfaj számba mennek. Érdekes, hogy Mező-Turon nyoma sincs a közfajok közt az *Anthriscus silvestris-nek*, holott ez a növény az Alföld más vidékén pl. Mező-Csáthon tömegesen található. A Menthák Orosháza és Mező-Berény vidékén – a *Mentha Pulegium* kivételével – teljesen hiányzanak. Az ilyen, helyenkint az Alföldön teljesen kimaradó közfajok elterjedésének végpontját szintén érdemes lenne megállapítani, a hegyek lábától az Alföld központja felé.” – írja BUDAI József, éppen száz évvel ezelőtt (Néhány adat a hazai flórához. – *Magyar Botanikai Lapok* 15 (6–12): 260–264.). Szemléletesen sikerült érzékeltetnie néhány olyan lokális vagy regionális chorológiai jelenséget, amilyenekhez hasonlókat valószínűleg mindannyian tapasztaltunk már. Edényes növényeink többségének finom léptékű elterjedése tekintetében eddig sötétben tapogatódtunk, ám a Flóratlasz megjelenésével erős alapokra építhetjük a jövő florisztikai és növényföldrajzi feltáró munkáját. A flóratérképezési adatok felhasználása és az adatbázis bővítése, kiegészítése remélhetőleg kéz a kézben fog járni!

